

ПЕРЕДПЛАТА на „РУСЛАНА“

вноситься в Австрії:
на цілий рік 24 К
на пів року 12 К
на чверть року 6 К
на місяць 2 К

За границю:

на цілий рік: зі щоденною вислочною 7 доларів або 14 рублів; з вислочною двічі в тиждень 6 доларів або 12 рублів; з вислочною що суботи 5 доларів або 10 руб. Поодинокі числа по 10 сотиків.

Телефон Редакції ч. 1484.

Конто почт. щадниці ч. 98.704.

РУСЛАН

християнсько-суспільний дневник.

„Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска“. — З Русланових посьмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділі і руских свят о 5 год. по полудні. — Редакція, адміністрація і експедиція „Руслана“ при ул. Осолінських ч. 11. партер (фронт від ул. Тихої). Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попередню застерогу.

Рекламації лише неопечатані є вільні від порта. — Оповіст звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в „Надісланім“ 40 сот. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки

Почини німецько-чеських переговорів.

(X) Намісник Чех, кн. Туи запросив до себе, як звичають з Праги, заступника кр. маршалка д-ра Урбана яко представника Німців і члена кр. виділу д-ра Скарду яко представника Чехів урядово до себе, щоби їм подати до відома свої наміри що до переведення угодних переговорів. Тим способом почали ся переговори в дійсности. Представники обидвох народів подадуть предлоги намісника обидвом сторонам соймовим, а сі знов висловлять свої погляди, чи приймають сі предлоги, себ то чи вважають їх можливими до переведення.

Передовсім розходиться о се, чи дадуть ся вирівнати ріжниця в поглядах що до способу переведення переговорів, які проявлялись в обох таборах. Се буде перша проба на тих вступних нарадах, бо без попередного засадничого порозуміння що до формальних і мериторичних основ переговорів не можна їх инакше починати.

З ріжних познач можна сподівати ся, що поведе ся обидва табори спровадити на оден поміст, котрий може послужити підвалиною до дальших пересправ.

Кн. Туи переговорював в суботу в Празі з д-ром Урбаном і Скардою, а відтак з б. міністром д-ром Пацаком і Форштом і з послами уліборобскими Свехлою і Дворжаком.

Після обіду явив ся у кн. Туна предсідник народно-політ. комісії гр. Кльям-Мартиніц і довгий час пересправляв з намісником та запевняв, що і чеські і німецькі великі власности жертвуют свої услуги до переговорів.

Дня 12 с. м. (сегодня) збирає ся на нараду предсідня чеського посольського клубу, а

відтак весь клуб. Міністер-предсідник бар. Гавч мав 13-го виїхати до Праги, але що в п'ятницю збирає ся у Відні нарада клубових предсідників держ. ради, отже відročив в виїзд свій до Праги на пізній шесті то, як запевняють, не з політичних понук, але задля важних урядових занять. На всякий однак спосіб буде бар. Гавч ще сего місяця в Празі.

Др. Урбан подав в суботу по полудні звіт про свої переговори з бар. Гавчом предсідні німецького клубу соймового, однак цілий клуб буде рішати в сім тяжкій, чи переговори мають бути перервані.

Чеські радикали відбули також в суботу нараду під проводом д-ра Баки, на котрій вторічні переговори проголосили покінченими і домагали ся передовсім урухомлення чеського і моравського сойму, бо без того робота в держ. раді не буде успішна.

З німецької президії клубу соймового звичають, що там висловлено переконав, що Чехи на останку порозуміють ся з Німцями, щоби народно-політичну комісію узнати без усяких уступок неустанною. Німці згодять ся на се без усяких засторог. Так само Німці є за тим, щоби справу учительських плат вилучити з обструкції. Але що з сею справою лучить ся зараз питане про покриті видатків, для того треба буде у фінансово-політичній комісії приготувати відповідні внесення для повного засідання сойму. Перед довершенням німецько-чеського порозуміння не згодять ся Німці на ніякі інші предлоги крім признання народно-політ. комісії неустанною і управлєння учительських плат.

Навіть N. fr. Presse, котра все киришила в німецько-чеській справі, признає, що між Німцями а Чехами підготовлює ся

порозуміння передовсім що до формальної сторони. Наслідком рішеня правительства збере ся чеський сойм на двотижневу сесию, котра обмежить ся тільки до вибору шкільної комісії і ухваленя безнастанности народно-політичної комісії. Інших мериторичних справ не буде сойм ухвалювати. Переведене сего формального порозуміння не має ніякої звязи з обною кабінету, про котру тепер думає міністер-предсідник бар. Гавч. В політичних кругах думають отже, що нема причини ані до рожевих надій ані до зневіри в оцінюваню політ. положеня.

Положене в Португалії.

(Δ) Після останних вістей, які ми недавно подали, про монархічну революцію в Португалії, нема ніякої дальшої звістки про тамошні події. Імовірно республіканське „правительство“ виконує вельми строгу цензуру, бо не пропускає ніяких вістей з Лісбони. Однак в Лондоні оцінюють положене в Португалії яко вельми поважне. Деякі монархічні провідники португальських заговорників пробувають тепер в Лондоні, де доповняють набір добровольців. В дійсности набрано кількості англійських добровольців з бурської війни, а також їх офіцирів за високою денною платою. Начальником сеї ватаги мав би стати добре відомий англійський полковник, котрий проводив у бурській війні. Кілька недавно захоплених кораблів мало сих добровольців перевезти на португальську границу. Тепер окол 2000 добровольців має там вправити ся осібно або громадками.

Португальська поліція має тепер справдешню манію переслідованя. Недавно увязна-

ла кількох залізничних урядників підозріних о участь в монархічній заговорі. Увязнено також двох купців і служачого, котрі похвалявали давнійший лад в Португалії, переслухано їх в поліції і відставлено до в'язниці.

Сі увязненя мають оставати в звязи з заговором, про котрий мала дізнати ся поліція. Сподівають ся дальших увязнень.

„Посольську палату“ відрочено до 15. листопада.

Нового „президента“ Португалії намагають ся навмисне за границю представити яко „уміреного“ в релігійнім і суспільнім напрямі чоловіка. Сим поступованем дали ся справді обманити деякі дневники і висловили надію, що вибір Аріяджа президентом Португалії знаменує лагіднішу систему в церковній політиці. Сю надію покладано для того на него, бо Аріядж не носунув ся так на крайню лівцю, як перепавший его противник Мохаго, котрий за далеко йшов з міністром судівництва Костою, вінцем усіх ворожих церкви законів. Однак протиклерикалізм Махада є так різкий і сильний, що троха слабше змаганє Аріяджа всеж таки єсть чимсь невнесимим.

Які погляди і ідеї релігійні має новий президент Португалії, можна вивести ся з его не многих промов, які він в останних часах виголосив.

Коли вже з починаю республіканської управи вибрано его ректором університету в Коїмбрі, виводив він у своїй промові, що як Португалія усеули владу Бранганців, повинні також зробити з владю Бога.

В прилюднім викладі перед кількома членами тимчасового кабінету висловив він бажанє, щоби чортови поставити статую, бо він має велику заслугу, що

Закінчене.

(До обравків з життя руских буршів).

X.

— Коби то хто описав наше житє — то бігме самі посьміяли би ся... — говорив раз один з буршів до своїх товаришів по кнайпі, вельми веселій.

— А то мав би панський розум! От хоть би таку кнайпу описати, та се було би розкошию читати... — відповів другий бурш.

В кілька днів після сеї розмови явив ся перший образок з життя руских буршів, взятий не з уяви, а з дійсного життя віденської рускої молодежи.

Хто міг бути автором? ломили собі бурші голову. Тож то вспіємо ему бобу! Відгрозували ся розлучені бурші. А тут йшов один образок за другим і викликував замість радости, чим раз більше розлученє між членами буршівського роду. Відолашний автор був приневолений вооружити ся величезною палицею, щоби в кождій хвилі стати до бою. Так то у нас бути автором!...

З невисказаною нетерпеливостю вижидали бурші кінця кожного місяця і цікавили ся, яка подія, чия особа приїде тепер на чергу. Колиж вже після третього образка явила ся критика образків лєра одного вельми талановитого і трудящего письменника з табору радикалів — бурші були прибиті, наче обухом приголомшені. Критик признавав образкам „живість оповіданя“ і „чимало правди, над якою віденська молодежь повинна би призадумати ся“. Та чи призадумали ся над нею бурші?

Колиж сегодня закінчую першу серию образків, тому слід мені сказати, що спону-

вало мене, писати сі образки. Закинено мені личну амбіцію і партійну нетерпимість. На першій заміт відповідати не стану, бо на се буде мати критик відповідь дальше, а другий заміт я зневолений заперечити. Спонукав мене тяжкий жал, що радикали, до яких треба причислити і весь буршівський рід, обкидають послідною гравію народоуців і лучать ся з відступниками народа — москвофілами. З народоуцями міг би лучити радикалів принцип національний, а що тягне їх до дружби з москвофілами? Чи поступ? Чи нехтованє своєї мови? Народоуці се „дрянь“, мав все на устах радикал, для народоуців не було терпимости, не було свободи слова, або думки — противно, для москвофілів терпимість переходила всякі границі, а часто годі було дослідити, де кінчить ся терпимість, а де починає ся нічим непростима байдужність, непошанованє своїх ідей. Чи так роблять люди, у яких на прапорі свобода слова, думки і поступ?...

Була ще друга причина, яка веліла мені малювати образки з життя руских буршів. Коли лише стала ся яка небудь подія в національнім житю Галицької Руси — віденська академічна, радикальна молодежь видавала свій осуд, який кінчив ся нераз скандальними дописями до москвофільських часописів. Не перечу я академічній молодежи права критикувати, забирати голос в справах національних, бож се будучі провідники народа, однак кождий може вимагати, щоби та молодежь готовила ся справді на робітників народних, набираща нових широких і основних відомостей. А чи має право критикувати та людина, якої ідеалом, покінчити студії та йти в далекі краї на вислугу чужим? Або чи сьміють забирати голос в національних справах ті, у яких найвищим ідеалом „крігель“ пива, карти, які заголомшили всі свої найкрасші почу-

ваня, а замість них на кождім кроці воюють цинізомом, у яких вигасло всяке почутє обовязків?... Се була головна причина, яка склонила мене до писавя моїх образків. Я бажав розкрити те житє перед очами Русинів, щоби виробили собі осуд, що се за молодежь, яка з чужими кидас громи на кермованє справами Галицької Руси. Я мав на меті також отямити сю молодежь, завернути її з дороги деморалізації. Для нас, так слабого народу, не повинна пропасти ні одна одиниця! Чи сповнив я бодай в часті свою ціль — се покаже будучина.

Нехай же бурші приймуть сю першу серию образків і затамлять собі це одно, що не личить людям критики, якими славили ся наші бурші, злобити ся на критику їх життя — прибрану чи то в гумористичну, чи поважну форму.

Кінчу, а читачі спитають мене певно, коли покаже ся друга серия образків. Тож повідомляю вас, любі читачі, що буде оно залежати від самих буршів. Шіде їх житє іншими дорогами, дорогою праці, любови до народу — тоді мої дальші материяли, зібрані з життя буршів, засьміють. Лишить ся їх житє незміненним — тоді — до побаченя!

Лаврін.

Епільоґ.

Вісімнайцять літ минуло з того часу, як виїшли сі образки друком. Колиж їх пововно тепер видаємо в світ, то годить ся сказати кілька слів про те, що стало ся з описаними в образках людьми?

Деякі з них, спеціяльно ті, що не віддавали ся всеціло буршівському житю, покінчили, може в значним опізненем студії і є

нині добрими робітниками серед нашої суспільности. І они, певно, коли побачуть себе поновно у сих образках, не погнівають ся на автора, а може в душі подякують ему за остерогу, кинену перед кільканадцятьма літми, коли їм грозила небезпека змарнованя.

Але побіч тих, що отямили ся, бачимо цілий ряд людей, що змарнували ся, бо або пішли на службу в чужину і там пропали, або не покінчили студій, знищили материялно свою найблизшу семью, а хоть мали університетські студії, то кінчали свою карієру посадами канцелярістів, або й диетарів.

Були між ними й такі, що наслідком веселого життя, лягли перед часом в домовину. Виріс там рівнож чоловік, що не покінчив науки, емігрував за море і там розбивавем організаціі переселенців здобував собі легкий хліб.

Отсе сумні наслідки життя, яке нехай би ніколи не нашло приклонників серед української молодежи!

Товаришованє віденської молодежи з москвофілами довело ще до одної сумної прояви, що деякі з описаних в образках людей, хоть товариші кляли їх нераз на чолі студентської організації, покинули народний табір та стали нині его завзятими ворогами. І служать они будь даром, будь за гроші об'єднательному напрямови та заподіють чималу шкоду нашому вародному житю.

Може і з сего огляду поновний передрук образків є на часі як остерога для грядучих поколінь молодежи, яка не повинна і не сьміє марнувати ся.

У вересни, 1911 р.

Лаврін.

намовив Еву до непослуху Богови і тим увільнив людство від надприродного еста.

Дня 11. люця виголосив Аріядж в народнім зборі промову, в котрій висловив страшні богохульства. Він сказав, що „личний і всемогучий Бог, котрий править світом по своїй владі і являє ся в біблій жидів і Християн яко монструм вічного вітця, котрому приписують пристрасти, пімсту і все інше, повинен би після постанов новітнього права бути осуджений яко найбільший злочинець“.

На иннім місці говорив сей ворог релігії: „Католицка Церква довела чоловіка до християнського містицизму, котрий попував увесь світ“ Аріядж єсть імовірно і що до суспільних поглядів революціонером, бо говорить про протисуспільну основу, що „всяка власть походить від Бога і що задля того повинні сліпо слухати всі люди яко повагу установлену Богом. Приказу папи мусять слухати в цілім світі, а хто не слухає, того нищать пестуком і мечем. Осоружна злука трону з престолом веде непохибно і льогічно до проклятого божого права.“

„Ся хибна наука католицкої Церкви „принесла людству нескінчену низку нещастя, блудів, неправди, насильств, злочинів і лиха“. А рівнож ненавидить особливо Єзуїтів і п'ятує їх яко понурих злочинців людства, котрих треба винищити.“

Дивно, що Аріядж має відвагу говорити про нетерпимість Риму, котрий неслухняних католиків виключає зовсім правно з Церкви, божі тирані португальської республіки не тільки прогнали з краю монархістів, але також республіканців, котрі не у всім з ними згоджували ся.

„Умірені“ ідеї нового президента не вимагають отже ближшого поясненя.

Також і в Римській Курії добре поінформовані про личність нового президента і нових міністрів і сподівають ся, що вимагана значною меншостію зміна закону про розділ держави і Церкви не випадє користно для Церкви, а буде хіба трохи поважнішим одягом надіта, як дотеперішній бруталний закон. Але що до самої річи певно не буде він „лагідніший“.

Допись з Старосамбірщини.

(Москвофільство. — Судия яко агітатор і терорист. — Переслідованє за вибори).

Велику і святую правду писав перед двома місяцями „Руслан“ про москвофільську карию і агітацію в Старосамбірщині, вказуючи на кілька одиниць, котрі ведуть страшну об'єднательну роботу та підкопують між темним населенем довіру до нашої держави. Коли тутешні Українці кинули ся між народ, щоби єго уразумити, просвітити та допомогти єму двигнути ся матеріально і морально, то великі поборники, зашитники і світоті москвофільських ідей в старосамбірській повіті гочади обкидувати всі і вся, не виймаючи і здорово мислячих Поляків клеветами, кидаючи ся з якоюсь неоправданною залістю на здорово мислячих та вельми тактовних і церих людей, уміли єі люди підсувати ся під урядову охорону.

Тим способом чуже безпечним не тільки москвофільство між Русинами але й рижні надужитя несовісних людей.

Намагано ся всіми силами знищити в повіті Українців так, щоби з них і духом не зановело; проте сотворено якусь потайну лігу а на єї чолі станув Грігорушка Глебовецької який загадав засипати повіт москвофільськими агітаторами. Єго коменді підлягав є. маршалок повітовий Грігорушка Василькевич з повітовим секретарем, люстратором, інженером, возним, писарем і инші. Благополучні наслідки не дали на себе довго ждати, бо повіт обдаровано господом М. Дембіцким, якого приміщено при раді повітовій і засновано до сего часу не зареєстроване общество „Прикарпатській Добробиті“, для якого відразу, не знати за які і чий гроші, закуплено хорошу реальність при головній дорозі в Старім Самборі. І диво дивне! наші „спренжасте“, повні енергії „владзе“, які сейчас з найбільшою завязатістю кидають ся на Українців, коли тільки достережуть якусь найдрібнішу неправильність, удають невірчих та глухих, споглядаючи в сторону повітових москалів, бо „Прикарпатській Добробиті“ найсувокіїше випозичає собі грошки між наших се-

лян, виготовляючи всякі правні грамоти на імя москалюшки старосамбірського Дмитра Яреми.

Ба, навіть школа уягла вилівам тутешних москвичів, бо перед роком стягнуто з далекої Гронзови до близько при Старім Самборі положеної Сушиці рикової москвофільську воспитанняцію львівського „Народного Дома“ Марию Шемердяк, рідну братаницю старосамбірського декана і дано їй посаду учительки в Сушиці риковій а єї брата іменовано учителем в Лінійній великій на се, щоби мешкаючи близько Старого Самбора, могли трудити ся для поширеня об'єднательної ідеї між старосамбірським міщанством та вносили роздор у рідну хату. От тих шкільних вакацій заїхав до Галичини оден укінчений, походивший з Галичини, московський богослов, свояк Грігорушки і тишком-нишком повінчав ся з Мариєю Шемердяк в православної церкві у Львові; проворнийже батько молодой, старосамбірський міщук, вельми розрадований, що донька так хитро-мудро станула православною попадею. Цікава річ, що новоженців, після людських поговорок, мав звести до купки католицької святиці з перемискої єпархії, оден деканальний „чин“ і в священничім домі мало відбутися „повобрачное кушанє“ — молода мала перейти на православну „віру русскую“.

В Сушиці риковій опорожнила ся про се посада учительки, — а щоби те стаповише не запропастило ся для москвичів, рада окр. надала їй посаду другій „надьожній“ девущі Ольдзі Комарницькій. В тих днях має она звінчатися з гаспадом Дембіцким; а устеливши собі гніздочко, рознесе знов сю саму агітацію а може за кілька літ вийде із своїм мужем слідами своєї попередниці.

Нововибраний а цїсарем ще не затверджений повітовий маршалок є. Грігорушка Василькевич хитрий собі чоловік. Між Поляками удає страшного Поляка, в своїй хаті першому ліпшому сурдутовцеві-обідранцеві ставить не аби яке вино, яким перед кожним хвалить ся; а на ділі се „русской человек“, який тихцем, без найменшого розголосу і крику більше зробить для поширеня об'єднательної ідеї між нашим народом, чим не оден крикливої та загонистий агітатор.

На сказанє маємо ми дуже много доказів.

Перед двома роками перевела в Біличі громадська рада ухвалу одноголосну, щоби кушник маловартістної, лежачої без найменшого ужитку рілі дарувати місцевій читальні „Просвіти“ під будову читальняного дому. Ухвала громадської ради помандрувала до виділу ради повітової до затвердження. Однак наш проворний є. маршалок відкинув ухвалу ради. Тоді члени читальні „Просвіти“ купують в Біличі від одного господаря такий саміський кусник поля межуючий з громадським ґрунтом, громадська рада ухвалов той кусник поля замінити за згадану рілю, а виділ читальні в надії, що є. маршалок теперка вже не буде бороздити, буде читальняний дім. Та ба, і ся ухвала не вистала затверджена, а розюшений є. маршалок разом з другим Грігорушкою учепили ся бідного вітца з Білича, тягають єго що кілька днів то до „повяту“ то до суду, тероризуючи бідного хлопа. Нехайже теперка кожний безсторонний скаже чи се не робота на млин москвичів, що раді-б змести з лица галицької землі Українців а засадити на ній таких непохитних подвижників об'єднательної ідеї як є. маршалок і гаспадин судия??

(Ковець буде).

Політичний огляд.

Австро-Угорщина

Міністер війни бар. Шенайх явив ся був в суботу в міністерстві для полагоди урядових справ і відбув опісля цілодінну нараду на бажанє цїсаря з ґр. Еренталем, котрий вернув з Райхенау, а відтак виїхав до Шенбруну і був цілу годнуну на послушаню у цїсаря. Як звіщає „Угорска кореспонденція“ буде відставка міністра війни сего дня оповіщена, а рівночасно з увільненем від служби бар. Шенайха буде оповіщено іменованє коменданта з Сараєва, генерала піхоти Авфенберґа сїмльним міністром війни. Новий міністер уроджений 1852 р. в Опаві, перед двома роками став тайним радником і генералом піхоти та командантом 15-корпусу в Сараєві.

Бар. Гавч був в суботу на півторогодінній послушаню у цїсаря, щоби подати звіт про сучасне положенє. Віденський „Morgen“ подає вісти про обнову міністерства однак се є лише дивенкарські здогади. N. fr. Presse звіщає, що бар. Гавч має намір перед починаєм сесії держ. ради обновити кабінет і привертити міністрів-земляків німецького і чеського, щоби були посередниками і помічниками в урядових переговорах. Можна напевно сподіватися, що в новім кабінеті остануть дотеперішні міністри: Вікенбург, Штірґк, Гоценбургер, Георгі і Залеский.

Про речинець скликаня держ. ради рішить нарада клубових предсідників в п'ятницю, на котрій буде предложене внесенє, щоби перше засіданє відбуло ся 15. жовтня.

Угорський міністер-предсідник ґр. Куен-Гедерварі має, як запевняють з Будапешту, на послушаню у цїсаря заявити конечність порозуміня з опозицією і домагати ся в тій цілі певних національних уступок, щоби тим способом запевнити в соїм ухвалу військових законів. При сій нагоді ґр. Куен-Гедерварі буде пересправляти з ґр. Еренталем.

З тих вістей з угорських кругів виходило, що ґр. Куен-Гедерварі мав би на ново розпочати давну гру з Кошутом і Андрашієм. Можна однак сподівати ся, що домаганя дальших уступок народних в користь Мадярів зустрінуть ся в найвищих кругах з певним опором, з чим остає в певній звязі і відставка бар. Шенайха, уступчивого для Мадярів.

Просимо бігхобити перегляду.

НОВИНКИ.

— Календар. В середу: руско-кат.: Пол. пояс. ґр. Д.; римо-кат.: Товії. — В четвер: руско-кат.: Симеон; римо-кат.: Воздв. Ч. Хр.

— Сокильський здвиг. В 202. ч. нашої часописи, в статі п. з. „Сокильський здвиг“ звітник обговорюючи сокильське свято, пропустив точку нашого п'яніста п. Тараса Шухевича, який рівнож брав участь в святачнім вечері. Згадати про ґру п. Шухевича годить ся там більше, що була се одинока точка, який з огляду на виконанє не можна нічого закнутити. Не можна однак з сєї причини робити закиду иншим виконавцям — хорам взагалі а дириґентам з окрема. Панове др. Волошин і Артимович зложили в ролі дириґентів тільки разів докази не лиш своїх визначних здібностей, але і невсипучої праці і саможертви, що їх не можна за се винувати, що хори сям разом не випали так світло, як звичайно. Зайшли однак случаї, яких не хочемо обговорювати, які однак були власне причиною, що хори і під так знаменитим проводом не осягнули сєї висоти як в инших концертах. — П. Шухевич відіграв Schumann: Romance Fis dur, одну з трех ліричних мініатур сего композитора і Griega: Carneval. У виконаню тих творів виказав п. Шухевич не лише солідну техніку але також незвичайний темперамент попри велике чутє. Артистови вручено китицю цвітів і нагороджено рясними оплесками.

В. Б.

Пам'ятковї цвѣячки можна вбавити в держак прапора що вечера від 6. до 8. год. в льокалі „Сокола-Батька“. Прислані цвѣячки з провінції будуть вбавити члени старшини.

— Похорон бл. п. кардинала Пузини. Вчєра о год. 4. по полудни відбуло ся перенесенє тіла бл. п. кардинала Пузини з каплиці палати до катедрі на Вавелю, серед численної участі представників урядових і військових властей, цехів з прапорами, рижних делеґацій і великої юрби людей, яких обчислювано на кількадесять тисяч. Похорони вели: є. Сімон з Риму, архієп. Більчевский і єпископ Бандурский зі Львова, єпископ Пельчар з Перемишля, Єксц. Єп. Чехович з Перемишля, Єпископ др. Хомишин з Станіславава, єпископ Валенґа з Тарнова і єпископ Новак. За домовиною ішла родина. Моці зложено на катяльку перед вівтарем і відіправлено вечерню. На похорон прибули також представник цїсаря охмайстер двора ґр. Гуденус, мін. Залеский, мін. ґр. Штірк, намісник др. Божинський.

— Арештованє шпіона. З Сокала сповіщають: Велику сензацію викликало ту арештованє Андрєя Запольського, гімназияльного про-

Фесора і резервового офіцїра з Росії, під замітом військової шпіонажі. Повітовий суд в Сокалі відставив Запольського до слідчого арешту кравового суду у Львові. Слідство оточено великою тайною з уваги на важність справи.

— Голоси печати про сокильський здвиг. Ми добре знаємо, якою „любовю“ дише до найневинніших прояв українського національного життя часть польської і русофільська печать, тому цікаве буде наведене голосів наших „приятелів“ з одної і з другої сторони для учасників здвигу і для тих, що прекрасному здвигови власними очами придивлялися ся.

Рекорд в опоганеню сокильського здвигу взяло — як звичайно — „Słowo polskie“. Здвиг Соколів, се демонстрация руска. Ну спасибіг за гарний наголосок, бо чим дальше тим красше. Звітник „Słowa polsk-oro“, який має на аби як розуміти ся на сокильських справах, про що влєвняє своїх читачів „Słowo polskie“ начислив, що було „sokołów w strojach narodowych 2.500, kobiet z miast i ze wsi zorganizowanych około 450, siczowników około 200, razem około 3600 (w tem na koniach około 70 sokołów). Pozatem szło w pochodzie około 800 młodzieży gimnazjalnej“ і т. д. Вправи на сокильській площі були для Сокола від „Słowa polsk-oro“ „łatwe, najprostsze ćwiczenia masowe, obliczone bardziej na obraz barwny, niż na efekt gimnastyczny. Вправи міських Соколів числом 144 — виконали гімназиясти (!!) окрім кільканацяти академиків і двох (підчеркненє „Słowa Polsk-oro“) старших людей. Była pierwsza próba zademonstrowania całości sokolstwa ruskiego. Z próby tej w znaczeniu fachowym organizacje nie wyszły zwycięsko.“ „Pobudki — здвигу — були — negatywne, jak nienawisć, lub poboczenie, jak demonstracja polityczna“. Очевидно „Polacy, jak doświadczeni w tych rzeczach, muszą przestrzedz przywódców ukraińskich przed temi drogami pracy negatywnej“. — Ну, спасибіг — з щирого серця.

„Goniec“, рівнож орган всепольської партії цілком розумив ся не лиш в правдо, але й з братнім органом „Słowo polsk-oro“. Отже „zjazd... wypadł bardzo skromnie“. Oprócz zwiezionych chłopów, których w ostatniej chwili (!) ubierano w odznaki i czapki sokole, wobec czego maszerowali trzymając w ręku kapelusze (!) było zaledwie 300 umundurowanych sokołów. Pochód robił wrażenie ujemne. Również ćwiczenia zlotowe wypadły słabo. — Z gości zjawilo się dwu Czechów i jeden Bułgar (?). I za taką правду — спасибіг.

„Галичанянь“ представивши здвиг доволі вірно, не міг здержати ся, щоби не причепити латки Соколам з „тросточками, кажеть ся, изъ лѣщини“. „Можна было замѣтити и что-то въ родѣ булавъ. Если число съѣхавшихся могло произвести своего рода сензацію, то видѣ участвующих, ихъ наружность, производили угнетающее впечатлѣніе“ і т. д., добираючи ся навіть до калік, яких кацапский гончий мав добачати.

У редакторів „Прикарпатської Руси“ виносить число соколів — от собі 4000 людей. „Организация масепинцевъ не имѣетъ (какъ и все ихнее!) народнаго характера, а так себѣ: батько Трилевский организовалъ Січи, чтобы имѣть агитаторовъ на выборахъ пословъ „украинскіе“ же сендзы организуютъ „ссколовъ“ і січи II (подъ вѣдѣніямъ „Сокола“) въ пику батьку Трилевскому. „Манифестация походила на маскарадъ (!!)“. Звичайно — Маруцаки!

„Przegląd“ і „Głos“ дали короткі, але симпатичні оцінки здвигу. „Kurjer Lwowski“ поставив ся зовсім об'єктивно і представив сокильські торжества вповні і вірним світлі. Треба признати, що і „Gazeta narodowa“ не попала в такий крайній тон ненависти і дитинного, непрошеного менторства, як приміром „Słowo polskie“, котре в кожнім найбільше невиннім подвизі українського народу бачить загладу Польщі і з такого становища все оцінює. Чи така взаїмна нетерпимість посполє порозуміню і згоді?

Для справедливости годить ся також ствердити, що як власти, так також велика часть польської суспільности і печати виявляли повну об'єктивність у позавчєрашнім здвизі.

— Perpetuum mobile. Кождий місяць приносить числу руского населеня у Львові страхи. Нема місяця, щоби 20 — 30 греко-католиків не змінило обряд для якихсь особастих користей. В червцю с. р. 28 ґр.-кат. (14 мужч. і 14 жєвц.) перейшло на латинський обряд. Між ними було 20 вільного стану, 5 жєнатих і 3 вдівців. Вік їх: 7 до 20-го року

життя, 12 від 20 — 30 р. життя, 4 від 30—40, 3 від 40 — 50, а 2 від 50 до 60 р. життя. З лат. обряду до нашого перейшла в тім часі одна жінка. Крім того лат. обряд прийняв 4 протестантки і 1 жидівка, а 1 протестант перейшов на безвіроповідність. Людці змінюють віру як рукавички.

— **Хосенні інституції.** Для піднесення продукції безрог почала ся з ініціативи міністерства торгівлі будова випасових закладів: одного близько Відня, одного у Східній Галичині і одного у східних Чехах. Стараня о вибудоване дальших таких закладів в Галичині, на Шлезяку, Моравії, в Чехах, Австрії долішній і Країні є близькі здійсненя. Належить ся надіяти, що ся акція причинить ся до піднесеня продукції безрог і заосмотреня в свиняче м'ясо осередків консумції.

— **Злочин перед 6 літ.** В Добрянках коло Городка, арештовано трох селян: Антона Качмара, Онофра Карбовського і Стефана Карбовського і з Милатина Микола Пигатяка, як справців злочину, сповненого в Пасіках коло Городка Ягайлонського, на 73-літній купчисі Марії Врублевській, про яку загально думано що посідає скарбю сховані при собі, зглядно на тапані, на котрім спала. Злочин сповнено вечером 5. жовтня 1905 року, а всі тодішні слідства жандармерії остали без висліду. Підозрівано тоді гузарів, що стояли залогою в Городку і котрі часто навідували ся до Врублевської, купуючи овочі. Вкінці впадо підозріне на її найближшу сусідку, Олену Фрай, кравчиню, що мешкала в тій самій хаті, котру навіть арештовано і посаджено в арешті, та слідство не виявило її вини, супроти чого карне поступоване проти неї залишено. Швайше ніхто не журив ся сею справою — цілком ненадійно викрито справців злочину, на підставі зізнань, які зложив сидячий в арешті Гриць Припляк. Іменно в день злочину переходячи біля мешканя Врублевської, побачив він чотирох мужчин угіваючих і пізнав їх. Але звязаний присягою, котру вимогли на нім злочинці гризбою, задержав своє відкриття в тайні і аж тепер все висявив.

— **Загадочна смерть посла.** Посол до дальматинського союму і довголітній посол до державної ради, б. директор реальної школи в Спальто В. Борчіч, прибувши до Тресту, замешкав в однім з готелів, почім пропав без сліду. Оноді найдено его моші в морі під Завле. Правдоподібно Борчіч в приступі хвилевого помішення ума заблудив і впавши до моря, утопив ся.

— **Монастирі в Австрії.** Після статистики є в Австрії 640 мужеских монастирів і 11.116 монахів, а 2316 женських монастирів і 27.386 монахинь. З того найбільше, бо 662 монастирів є в Галичині. В тім числі є в Галичині 135 мужеских монастирів з 1895 монахами і 517 женських монастирів з 4420 монахинями. Лише що до числа монахів і монахинь перевищує Галичину Австрія долішня (головно місто Відень), що має 2211 монахів і 6151 монахинь. Та що числа є виняті із статистики в року 1900, а число монастирів і монахів є значно більше, то можна сьміло подати число слуг Божих монашого чину на 40.000.

— **Гроза війни.** Телеграми з Парижа і Берліна доносять про дуже напружене положення між Францією а Німеччиною, Військовий французкий орган „France militaire“ помітив дуже воєнну статю, в якій заповідає, що справді німецька армія є добра, всеж таки не може она стати на рівні з французкою і англійською, які в останніх часах дуже добре зорганізували ся. Орган „Liberte“ заявляє, що німці протипозиції є не до приняття і жадає, щоби французке правительство починило на східній границі воєнні приготування. Французких резервістів задержат під прапорами. Предсідник французких міністрів відбув вчора довшу конференцію з міністром заграничних справ і міністром війни.

— **Переплиненє каналу Ля Манш.** До недавного часу лише один чоловік зумів его переплисти, іменно англійський капітан Веб, котрий довершив се діло в році 1875, ауживши 21 годин і 45 хвиль. Оноді доконав сего другий чоловік рівнож Англієць Бурж. Виплинув він з Довер в второк о годині 10:50 хвиль вечером, а прибув до Кале в середу о годині 10:30 хвиль — отже плыв о дві години довше чим Веб. Бурж уладжував від 1906 року проби переплиненя каналу Ля Манш, та аж тепер удало ся се ему.

— **Зі страху перед холерою.** З Франції доносять, що поїзди, які приходять з Іспанії, є переповнені подорожними, що втіка-

ють перед холерою яка ширить ся в північній Іспанії, а іменно в Барселоні. Холера вибула в острій спосіб і забирає багато жертв.

— **„Ризниця“ в Самборі.** (Допись). Вправді ми маємо свою „Доставу“ у Львові і „Штуку церковну“ в Станіславові, однак не зашкодити дізнати ся нашим читачам як і друге Товариство подібне (яке на жаль кацапи загубили) розвиває ся, чим орудує і який стан его.

Отже загальні збори того Товариства відбувають ся нині в Самборі. Рада надзираюча „Ризниця“ оголосила звіт в своїм органі „Торговельний Вѣстникъ Ризницы“ який виходить що чверть року.

Членів має товариство 1196 (убуло 29), уділів на суму 46.550 К, фонд резервовий 31.150 К, резерв страт 6.555 К, вкладок на квиточках щадничих 604.143 К (побільшили ся о 100.447 К). Ризниця платить від вкладок 5%. Товариство має триповерхову каменицю у Львові в Ринку ч. 43 а в Самборі каменицю одноповерхову о 27 комнатах з городом і партеровий дім з 7 комнатами коло церкви. Поверхову каменицю займає само товариство, а партеровий дім відступає на захоронку (минулого року хотіла „Ризниця“ викупити звідтам захоронку і дім продати — як з „справоздаванія“ видно, однак до сего не дійшло).

Товариство має склади в Самборі, в Перемишлі, у Львові і Станіславові і продано товарів в р. 1910/11 (від 1. липця 1910 до 1. липця 1911) в Самборі за суму 117.000 К (дрібніші квоти пропускаю), у Львові за 60.000 К, в Станіславові за 31.000 К, в Перемишлі за 67.000 К; дохід з продажу товарів вивозив brutto в Самборі 34.143 К, у Львові 16.050 К, в Станіславові 8.189 К, в Перемишлі 17.805 К.

Пересічно має товариство зиску 25%, з чого 18% йде на адміністрацію (оплата пенсій, льокалів, податки) а 7% чистого зиску (на дивіденди і заомоги). Я умисно задержу ся над коштами адміністрації, щоби наші молоді люди наглядно переконали ся, які купецтво має приходи і розходи. І так з чистого доходу 34.000 К видано на адміністрацію 29.000 К (важніші видатки: податки 2.700 К, кошти подорожжю Ради надзираючої 944 К, дирекція і канцелярія 11.537 К, виплата 10-ом робітникам 6.202 К, ремунерація і сьвяточе 761 К, опал, сьвітло і услуга 1.244 К, друки і анонси 1.231 К, опаковане, порта і доставка 2.212 К, обезпеченє персоналу 487 К і інші поменші). З чистого доходу у Львові 16.050 К видано суму 5.588 К (важніші видатки: плата начальника складу і помічника 3.561, ремунерації 223 К, услуга 726 К а прочі менші). В Перемишлі з чистого доходу 18.805 К видано 5.755 К (важніші видатки: плата начальника і ремунерації 2.712 К, чинш за льокаль 1.761 К, услуга 575 К). В Станіславові з чистого зиску 8.189 К видано 6.337 К (важніші видатки: плата начальника 1.776 К, чинш за льокаль 3.082 К, услуга 714 К).

Загальні кошти адміністрації вносять 47.222 К. Персонал цілий складає ся з 4 начальників, 1 поміч. бухг., 4 помічники склепові і 4 возні і они побірають разом з дирекцією в Самборі пенсії 19.315 К. Крім сего мають робітниця „фонд занедужавших“ в сумі 21.207 К і фонд емеритальний для всіх в сумі 33.791 К. Чистий зиск (сума 6518 К) буде так розділений: на дивіденди від уділів 3259 К, на фонд резер. 651 К, на заомоги для вдів і сиріт 1303 К, на заомоги для церков 1303 К. — В минулім році адміністраційнім 1909/10 чистий зиск вивозив 6.932 К. Товариство не користало в минулім році з жадних кредитів, противно ще мало льокації 118.208 К, а тому що за товар платить готівкою, то мало есконту 4.955 К. До дирекції належить: О. Гмитрик, катех. гімна, о. Хиляк катехит школи вид. і о. Ільницький проф. гімна, котрі, зовсім природне, якщо заняті в школах, лише по полудні приходять урядувати. До Ради надзираючої належать: о. В. Скобельський, др. А. Цюк, о. І. Войтович крилошанин з Перемишля, о. К. Грушкевич, парох Ракови, о. В. Романовський з Угнова, о. І. Копистянский, о. М. Козаневич, о. М. Пакиж зі Львова, о. М. Раствавецкий, господин А. Криськов, суспендований о. К. Сенік і о. Н. Вишницький. Ціла рада, дирекція і начальники, все кацапи. Понеже „Ризниця“ має гроші, тому з днем 1. жовтня 1911 отирає Позичкову касу („отдѣленіе пошкое въ Самборѣ“). Єсть в звіті товариства

(стор. 7) одна позиція „вивозъ смѣта“ — 7 К 40 с. — думаємо, що се рішучо за мало, щоби все смѣта з того товариства вивести.

— **Окраденє власної матери.** Як низко стоїть мораль між убогим населенєм великих міст, серед якого з успіхом розсибають ся соціалістичні ревуни, свідчить слідуючий факт зі Львова. В Замарстинові (передмістє Львова) прийшов в гості до купчихи Маковецкої, несподівано єї власний син. Маковецка рада була із сих відвідин а що мусіла вийти до міста, оставила помешканє на сина. Якже здивувала ся, коли повернувши з міста, застала мешканє опустіле. Згинули дорогі коралі, білє і убрале, остав лише золотий ланцюшок сина. Сей власне факт привів до пересвідченя, що синочок порозумів ся з „колегами“, котрі прийшли до помешканя, забрали річи Маковецкої як свої відійшли.

— **Страшна залізнична катастрофа.** Американська „Свобода“ доносить: Одна з найтяжчих залізничних катастроф, про які знає розказати історія нашого краю, опять стала ся в минувшу пятницю. Поспішний поїзд залізничі Лігай Валей, означений числом 4 вилізав з Бофачо о год. 1:25. Він складав ся з двох локомотив та 15 возів, у яких находили ся переважно Нюйорчани та Філадельфійці. Щоб надігнати 40- минутове спізнєне, поїзд гнав з шаленою скоростю. Нараз, коло місцевости Canandaigua, N. Y., вилетів зі шини 200 стів понизше того місця, де колеса поїзду вилетіли із шин, находить ся пальовий, деревляний міст, довжини 60 стів. Обі локомотиви, віз пакунковий, віз для курців та два вози особові перелетіли щасливо через небезпечне місце. Слідуючий віз перейшов рівнож через міст, однак сейчас за мостом відірвав ся і скотив ся з насили. Другий по нім віз упав з мосту на скали озера і тут розбив ся, наче лупина з яйця. Також і третій по нім віз впав переднім кінцем у воду і задержав ся в прямовісній поставі. Решта возів імовірно завдяки притомости ума которогось з подорожних, що ужив ратункового гамульця, станула перед самим мостом. Сцена страшного нещастя годі описати. Заки люди змогли збігли у долину з помічю, вода довкруги возів, що поспалила, зачервоніла ся від крові. Сейчас прибула ратункова поміч з Манчестер і почала свою сумну працю. До понеділка добуто 37 трушів та 60 тяжко покалічених, з яких найменше ще яких 10 осіб звсім впаде жертвою залізничного молаха. Причиною катастрофи імовірно була лиха шина, яка під напором поїзду трісла. Почато в тій справі, „строге“ слідство, яке — як звичайно — викаже що винних нема.

Оповідки.

— **З Глібони (Буковина)** доносять нам: Концерт полученій з представлєнєм відбуде ся в нагоди посвяченя місця під будову нової гр.-кат. церкви місцевої дня 17. вересня в салі „Січового Дому“ в Глібоні. Представлєнє „Тато на заручинах“ відиграє черновецький „Міщанський Хор“. Посвяченє площі о год. 1/2 12 рано. Концерт і представлєнє о год. 3 по полудні, почім відбуде ся забава з танцювання 1 К, вступ на салю 50 сот. Чистий дохід призначений на будову нової гр.-кат. церкви. Ласкаві жертви приймає ся з подякою. За Комітет: о. А. Кордовський, голова. В. Окуневський, секретар.

— **З Нау. Товариства ім. Шевченка у Львові.** В четвер дня 14. вересня о 6. год. вечером відбуде ся засіданє філїологічної секції Нау. Тов-а з льокало Тов-а з таким порядком дневним: I. М. Тершаковець: 1) Нові дані до життєписи М. Шашкевича; 2) Як великий був наклад „Русалки?“ — реф. др. К. Студинський; II. Маркіянове сьвято. III. М. Павлик: Листи О. Терлецького до Драгоманова. — (Окремих запрошень не вислає ся).

— **Судові округи.** Wiener Ztg оголошує розпорядок міністра судівництва, на основі которого громада Містичі і двірський обшар Санники зістали приділені до округу повітового суду в Мостисках, а громада Сапогів до округу повітового суду в Борщеві.

— **Умовини принятя до ветеринарної академії у Львові.** Ректорат академії оголошує: До принятя на звичайного слухача академії ветеринарної є потрібне сьвідчення зрілості середньої школи (гімназії, школи реальної). Час студій триває 4 літа або 8 півроків. Докторам медицини і слухачам інших висших заведень можуть бути за міністеряльним дозволом

певні півроки (виклади) узгляднені. Вписи починають ся 1. і тривають до 8. жовтня. При вписі належить предложити слідуючі документи: метрику, сьвідчення зрілості, а коли кандидат в минулім році не студіював в ніяким з прилюдних заведень, сьвідчення моральности. Іматрикуляційна такса вивозить 10 К. Від чесного (50 К від австрійських підданых, а від заграничних слухачів 75 К за кожний піврік) можна бути увільнєним вже на першім півроці без огляду на державну приналежність.

При устроюваню вечерниць, аматорских представлєнь, концертів, фестинів та інших забав належить тямити на 5 процентовий додаток до білетів на фонд „Рідної Школи“. Жертви належить висилати до „Рідної Школи“ на кн. вкл. ч. 6.800; чеків мож жадати в канцелярії Шкільного Союзу Львів Домініканська 4.

Язикові замітки.

Написав
Іван Верхратский.

(Дальше).

В українських книжках находим: „кращий, нижчий, ближчий“... подекуди ті форми стрічаються і в новіших галицьких виданях. Я-б предкладав форми правильні у нас в Галичині між людом переважно уживані: к р а с ш и й, н и з ш и й, б л и з ш и й.

В декотрих українських книжках находим: „козацтво, кірацтво“. З козацтво (находить ся подекуди у Шевченка; козакъ—ство=козачество=козацество) повстає частійше коротша форма: козацтво (козачество, козачство, козацтво). Втрут ся в тую форму єсть хибний і рішучо непотрібний.

„москалізм „хотять“ зам. „хочуть“. У нашого люду стрічаєм побіч х о ч у т ь також: хотять, хотят, хотет, хотя, хотє, хтят, хти, хтє, хпуг. Тож форми хотят годі назвати москалізмом. В письменнім язичі уживати-б х о ч у т ь, але і форми: х о т я т ь, (військово в потребі пр. в поезії: х т я т ь, думаю, єсть допустимі).

Місто місцевих: носють, просьють радив би я уживати: носьят, просьят.

„вимагають неодмінно, щоби українська мова була конче така сама, якою говорять люде в їх Свєтнихах чи Жабинцях“ виражено, може бути нехотя, обидливо. Здає ся мені той, котрий склепав „різноманітний, однаманітний“, рівно і ті, що пишуть „средство“, „знаток“, „справоздаєч.“ „багатьох, багатьом“ „вшепольский“ і т. п. думають, що чисто українські слови так щєбечуть. Зовсім не можу згодитись на те, що яке місцево уживанє слово не може ужитись в письменнім мові. Слова місцеві добрі або форми місцево уживані чисті годять ся в письменнім язичі стати загальними. Приміром декуда уживає люд слів: „цьоця, цьотка“, а декотрі писателі, іменно ті, що то яко поступники кажуть, що зовсім не треба граматика, уживають тих форм в малоруській зовсім нездалих, тимчасом слідує в письмі ужити лише правильних: т е т а, т і т к а. Т е т а (старосл. *tega*) уживає ся тепер лиш у Лемків, однак єсть чисто руске слово і повинно в письмі загально уживатись. Друга лемківська форма „тютка“ для граматика безперечно важна, однак належить в зачерк діалектології і ніяким світом в літературній бесіді східногалицького слова т і т к а (старосл. *тетъка, тетъка*) заступити не може.

Тут ще загадаємо, що наші писателі повинні бути уважні на наші зовсім звичайні слова, котрих дехто оноді уживає в значеню зовсім неодвітнім. Повстають через те чудовищні словесні „кучугури“, так що дійсно по їх перечитаню чоловіка аж м о р и п р и б и р а ю т ь. І так приміром в одній повісти находим: „Житє чоловіка є бійка“. Не належить розуміти значеня „бійка“ доводити до висказу зовсім чудного і хибного. Ж и т є к о ж д о г о ч о л о в і к а с е б о р б а, а л е н е к о н ч е б і й к а.**) Може чоловік через всю свою жизнь бути нещасливцем, може через весь час свого тріваня боротись з лихопадною долею, але таки его житє не можна назвати „бійкою“.

То-б були важніші точки, про які постановили ми одізнатись. Безперечно наш язик багатий, але мало ще пізнавий, мало розвинений. Інтелігенція наша мало знає, мало дбає. Коли сказати и пр. навіть многим нашим літератам, що слідує писати у нас в о з

и ий, а не „возний“, так само як каже ся і пише кра с н и й, а не „красний“, таки будуть маюкати „возний“, хотя се лише свідчить, як цвите у них maxima in rebus usgamicis ignogantia.***) За те дуже ревни і протелно — будуть обстоювати за формами „руський, сусідський, польський (те повинні-б писати по своєму так як і люд декуди говорять: польський, панський (але панство!), а одкидують форми у галицького люду переважно уживані: руский, сусідський, польский, панський, панство.

Як у статі М. Л. згадано, знаходить ся на Україні інтелігентні хорошо бесідуючі рідним язиком, та не займаючі ся літературою, другіж, що мають хист в літературних занятях таки, як видно, не конче достаточо знають рідний язик, через що в їх літературнім діланю повстають мимо найширшої волі в самім язичі хліби і промахи. До тогож на розвиток малоруского народа славянське братолюбє важку покляло руку. Пятьдесят літ минуло від смерті нашого віща Шевченка, а як мало, як дуже мало ми посунулих наперед. Коли спогадаєм той запал, той захват, який обхопив галицько-руську молодь, коли то „українізм“ в Галичині почав буди ся (в шістьдесяти роках минушого столітя), коли нагадаєм заглушаюче діланє наших „старорусинів“ і їх вороже виступованє против рідної молоді з щирою любовю обгортаючої українську літературу, важкі думки зляжуть наше серце. З часом перепогла народна партія; мертво „язичє“ повикло перед живим народним язиком. Але борба партійна і доси не перевела ся і богато заподіває лиха.

Коли пробудив ся у нас „українізм“, обстанови наших Русинів були нужденні, Руским був у нашій інтелігенції лиш обряд церковний, бесіда дома по більшій часті пановала польска, літератури рускої майже жадної но було. В тих часах кілька книжок українських, писаних жавим, народним язиком зробило совершений переворот поміж Галичанами. „Буй Тура Всеволода“ і другі мертві плоди „Старорусинів“ одсунено набік і кванно розчитувано тих кілька книжок українських. „Старорусини“ переважно говорили по польски, про язик українських книжок не дуже журили ся; головною річею, котрої оборонями становили ся „Старорусини“, було „етимологическое правописание“, вь вь, котрі пхано, де треба і не треба пр. Тыховичь, Тысовській, Яцькь, Продькь, Кузькь, і пр.

Тож „українізм“ поборовано обстоюванем за правились етимологічну, котру „староруси“ в своїй в згляді совершений невідомости величали мов яко тисячлітну і через той час віби тими, якимись українцями вперве і зрадливо по науцено Ляхів зміняну. Мимо все те блягузканє, що раз більше жива бесіда рідна входила в дома рускої інтелігенції — а тов віджите рускої (малорускої) мови серед нашій інтелігенції не єсть ділом „Старорусинів“, ино живучої струї „українізму“ народовців.

(Дальше буде).

*) Звіт Bericht; з. зложити, з. дати, з. подати, звітовати, Bericht erstatten; звітник, звітователь, звітодавець Berichterstatter; звітованє Berichterstattung. I. B.

**) Знаю, що наші поступники на слово борба скривлять ся; утворене слово „боротьба“ єсть ім незвичайно догодне. Неперечно „боротьба єсть добре утворене (подібно як пр. селитьба), але довше, ніж чисте правильне борба, тому того коротшого слова уживаю. Маємо і без того довгих слів доволі. Єсть ще місцевий вираз: валька (польск. walka; глагол: вальчить, польск. walczyć), але ті слова у нас — по крайній мірі доси — в письмі не уживають ся. I. B.

***) Писавня П. П. Котляревского. Санкт-Петербург 1863. Стр 151.

Не так розсердить ся добродій, Коли пань в о з н и й позовь дасть.

Телеграми

з дня 12. вересня.

Відень „Korresp. Herzog“ доносить: На жаданє п. Стапінського відбуде ся 15. с. м. конференція президії польського кола в цілі занятя становища в скликаню галицького союму. Людовці жадають, щоби коло вставило ся у правительства за скликанем галицького союму на коротку сесию, бо важні економічні питання мусять бути полагоджені.

Відень (ТКБ). Лорд майор Лондона звідвєчєра Шенбрун, ріжні міські інституції і

шпиталі. А в полудни був ма окремім послуханю у цїсаря.

Париж (ТКБ). Агенция Гаваса доносить: П. де Сельве згодить ся імовірно на сю часть німецьких пропозицій, які відносять ся до господского усталєня або рівноуправленя серед великодержав в Марокку. Натомість уважає за неможливе признати Німцям управілеюване господарске становище, яке стрінуло би ся з опозицією інших держав, підписаних на актї в Альджезірас. Також і часть інших німецьких пропозицій дає причину до дуже поважних замітів.

Царгород (ТКБ). Вчєра стверджено тут 50 випадків занедужаня на холєру, а 42 випадків смерті.

Солунь (ТКБ). Тут і в околици стверджено кільканайцять випадків холєри.

Будапешт (ТКБ). Славний винахідник Едісон прибув тут вчєра з двома дочками. Звідси він відїде до Дрезна.

Берлін (ТКБ). Секретар стану Кідерлен-Вехтер зложив оновї в новїй палатї довший звіт про перебіг переговорів.

Париж (Аг. Гавас). Міністри зберуть ся вчєра перед полуднем на кабинетну нараду; предметом єї буде приготовленє міністром справ заграничних відповідь Франції на пропозиції Німеччини в справі Марокка. Сю відомість вручить французкий амбасадор Бертіні Кідерлен-Вехтерю. Як зачувати в парламентарних кругах відповідь Франції уложєна буде в дусї вельми поєднавчїм але при тім беззглядно рішучїм, о скілько ходить о засадничє справи.

Букарешт (ТКБ). Бактеріологічно стверджено в Браїлї з случаї холєри. Дві женщины померли, один мужчина має ся ліпше.

Київ (ТКБ). Цар з роданою прибув тут вчєра.

Берлін (ТКБ). „Nordd. Allg. Ztg.“ доносить, що цїсар Вільгельм покликав до себе ще раз в неділю перед полуднем секретаря стану Кідерлен-Вехтера, щоби перед відїздом на манєври одержати звіт про перебіг марокканських переговорів.

Смєкс (ТКБ). На шляху Солунь-Будєна хотїв кинуть одєн Болгарин на залїзничий шлях бомбу, наповнену дьнамітом, але єго зловили.

Берлін (ТКБ). Вчєра явив ся у цїсаря секретар стану Кідерлен-Вехтер і відбув з ним конференцію, яка тривала поверх швє години.

Лондон (ТКБ). „Morning Post“ доносить з Тегерану, що перский президент кабинета одержав від губернатора в Шірас телеграму, що єго окружило 5,000 людей і що за мало має сил, щоби над ними запанувати. „Morning Post“ додає, що імовірно велика різня серед населєня є неминуча. Теперішнє положєнє є розпучливе.

Всячина.

— Голод в Китаю. З Шангаю доносять: В середуцїм Китаю запанував голод. Поля залити повенями. Сотки тисяч осіб хоронить ся на висше положєні місця. Богато людей богатших утікає з Китаю. Денеде вибухли несуюкої. Цілі орди зголоднілєх людей їдуть на великі міста, нищать їх і все, що подобиють по дорозі. В однім із повітів близьких Шангаєви пущєно з огнем три міста. Обавляють ся вибуху заразливих недуг.

— Про другє сніданє. Коли діти їдуть зранка до школи, ксждє з вих несе торбинку з другим сніданєм, по містах звичайно хліб з маслом часто навіть з шинкою. З деяких торбинок вистає навіть кругла помаранча або яблуко. Всі ті добрі річи беруть діти нераз вєрадо, а неодавє мати привєловєна собі від мовити і чогось дуже потрібного, щоби своєму любимцеві дати другє сніданє, а дорожня велика: масло дороге, хліб і шинка також не дешєві, а і яблуко коштує з 5 с. Діти тимчасом троха з того зїдять, а решту як не можуть вже всего зїсти, вкидають в кіш на паперї, розкидають по подвірї, або відлавою, де сидять в школі і ири тім не думають о нічїм. Родичі таких дїтїй хоч і в добрих маєткових відносинах, можуть зробити инший ужиток з дорого заплаченого хліба. Відні, злє відживлені діти дьвлять ся великими, голодними счма на сьвіт і не можуть веселитись, бо їм жолудок з голоду стискає ся, а і пташєчки пищать за крушинками. Як би неодавє мати знала, що дїє ся з сніданєм приладженім з такою заподадливостю і любови, то не в одній торбинці знайшла би ся лашєньє сквїлка сухого хліба, котра також за дорога, щоби її вкидати беззмєльно.

Замовленя на осїжний транспорт

ВИН літургічних

приймає

Народна Торговля у Львові.

Цїни вин при замовленях:

висше 100 літ., від 50 до 100, від 25 до 50 літр.

Самородне	1-32 К.	1-36 К.	1-40 К.
Гегелайсе	1-20 К.	1-24 К.	1-28 К.
Герцєговинське	1-10 К.	1-14 К.	1-18 К.
Австрійське	0-96 К.	1-00 К.	1-04 К.

Цїни за літру. Бочки платить ся осїбно, але до двох місяців можна звернути їх до СТРИЯ, а вся почислена квота звертає ся.

Фрахт вина з місця продукції до Львова оплачує товариство, а лише зі Львова замовляючий. Тисачі признає до перегляду.

(3-14)

ВИЛЛЯ „ОЛЬГА“

в кліматичній місцевості ТРУСНАВЦІ під зарядом „Нар. Гостинницї“ у Львові.

Уже отворєна для П. Т. Гостей до винаймау з комплетним умебльованєм, постелею і цілим утриманєм по як найпристунїйшїх цїнах. — Флякри для П. Т. Гостей за попереднім замовленєм висилаєть ся по зниженій цїні. Управа дає повну запоруку заспокоєня хобчи найвибагливїйших вимог ві сторони П. Т. Гостей. Замовленя приймає Заряд вилї в Труснавці.

НАЙДЕШЄВШІ ЦІНИ

Іконостаси, Престоли, Амвони, Кивоти, Крилоси, і прочі знаряди церковні

виконує

Артистично, солідно у всяких стилях

Перша краєва фірма уряджєм церковних

Тєодозія Комісарука

в Станїславові, ул. Шевченка.

НА СЛУЧАЙ ПОТРЕБИ ДОГІДНІ СПЛАТИ

Просимо вписувати ся в члєни стоваришеня „Спїлка продукційна“, щоби уможливити введєнє єго в житє. Стоваришенє витичило собі такую ціль: Купувати сирї продукти, тії переробляти і яко свій вирїб продавати, удержувати склади з сирими продуктами і з своїми виробами в цілі користного їх збуваня; — закладати фабрики для перерїбки сирих продуктів і материялів; — засновувати спїлки продукційні і т. п. — Один удїл виносить К 100 —, вписовє К 5 — Грєші належить посилати на адресу „Народна Торговля“ у Львові на книжочку вкладкову ч. 4000. Статут і заяви приступленя на жаданє висилає Дирекция.

Пошукуєсь капельмайстра

який за умовленою заплатоу навчив би грати на дутях інструментах. Рефлектуючі академики могли би при тім приготовляти хлопців до гімназїї. Зголошеня слати до „Сокола“ в Глубічку, поч. Озеряни к. Чорткова.

РЕВУН

сатира Осипа Маковєя з образками Струханчука

коштує в Книгарні Наук. Тов. ім. Шевченка у Львові (Ринок 10) 1 К (з поштовою пересилкою 1 К 20 с).

Товариство взаїмного кредиту

„Дністер“

у Львові, ул. Руска ч. 20.

Телефон ч. 788.

заснованє при Товаристві взаїмних обезпечєнь „Дністер“ в р. 1895 на підставі закона о стоваришенях з р. 1873.

Одвічальність члєнів обмежена до подвійної висоти удїлу.

Цїлею Товариства є уділюванє кредиту своїм члєнам рїзнимкам обезпечєним в „Дністрі“ від більше літ.

Проценти від вкладок 4%, без потручєня податку рентового.

Вклады приймає і виплачує Каса Дирекції Товариства в годинах урядових, від 8. до 2. год. в полуднє.

Контю в Щадницї поточовї ч. 35.527.

Контю жирове в банку австро-угор.

Вклады щадничі К 3,153.745.--

Удїли члєнські К 313.337.--

Позички удїлені К 3,810.183.--

Канцелярія Товариства отворєні перед полуднем.

Розклад їзди залїзниць у Львові.

Відїзд.					Головний дворець.					Приїзд.					
рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночі	рано	перед пол.	по пол.	вечер	ночнї	рано	перед пол.	по пол.	вечер	ночнї	
3-40	8-22*	2-45*	6-05	11-10	Краків	5-50	9-00*	2-00*	5-48	9-50	7-30	10-15	1-30*	8-25*	2-22*
—	8-45	2-30*	7-00*	12-35*	Краків	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	5-46	—	—	Мшана	—	—	—	7-15	—	—	—	—	—	
—	—	3-50	—	—	Ряшї	—	—	—	1-10	5-40	—	—	—	—	
6-15	10-40	2-18*	8-46	11-13	Підволицька	7-20	11-55	2-10*	—	10-30	—	—	—	—	
—	—	2-35	8-38*	—	Красє	—	8-08*	—	10-10	—	—	—	—	—	
6-00	9-15*	2-20*	—	10-48	Чернівці	8-05	—	2-05*	—	9-34	—	—	—	—	
—	—	9-37	—	2-50*	Чернівці	—	—	5-52	6-26*	12-05*	—	—	—	—	
—	—	3-05	—	—	Станїславїв	—	—	10-25	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	6-29	—	Коломия	5-45	—	—	—	—	—	—	—	—	
6-00	10-02Б	1-45	6-50	11-25	Стрий	7-28	11-40	6-45	10-19Б	11-00	—	—	—	—	
7-30	10-02Б	1-45	6-50	—	Лавочнє	7-28	11-40	4-25	10-19Б	11-00	—	—	—	—	
7-30	10-02Б	1-45	6-50	11-25	Пустомити	7-28	—	4-25	6-45	10-19Б	—	—	—	—	
6-35	9-05	3-40	—	10-40	Самбір	8-00	9-58	1-40	9-00	—	—	—	—	—	
6-35	9-05	2-15А	3-40	10-40	Любовь	8-00	9-58	1-40	9-00	12-45Д	—	—	—	—	
7-35	9-05	—	3-40	—	Сянка	8-00	9-58	1-40	9-00	—	—	—	—	—	
7-35	—	2-28	7-49	11-35Б	Рави руска	7-33	—	1-26	8-00	—	—	—	—	—	
7-35	—	2-28	7-49	—	Бєльєць	—	—	1-26	8-00	—	—	—	—	—	
7-35	—	2-28	7-49	—	Созаль	7-33	—	1-26	8-00	—	—	—	—	—	
6-06	10-05Г	12-30Г	4-18П	8-20А	Бруховичі	7-00	8-3 Г.	1-26	5-18Г	9-35А	—	—	—	—	
7-22	—	2-50Г	6-31Г	—	Бруховичі	7-33	11-05Г.	1-46Г	7-45П	—	—	—	—	—	
7-25	—	2-28	7-49	11-35Б	Бруховичі	—	—	3-483	8-00	—	—	—	—	—	
8-20	10-25Л	1-35В	3-05Л	6-00	Янів	8-15	1-11Л.	4-30	9-25Л	10-00В	—	—	—	—	
8-20	—	—	—	6-00	Явор в	8-15	—	4-30	—	—	—	—	—	—	
5-8	—	—	6-16	—	Підгайці	—	11-15	—	10-20	—	—	—	—	—	
5-8	—	—	6-16	—	Винники	—	—	—	10-20	—	—	—	—	—	
7-50	—	2-50	—	—	Стоянїв	—	10-04	—	6-30	—	—	—	—	—	

* поспїшний поїзд. поїзд поки що не їздить. А від 1/6 до 5/9. Б від 18/6 до 10/9 в неділі і рим.-кат. свята. В від 7/5 до 10/9 в неділі і рим.-кат. свята. Г від 1/6 до 31/8 щоденно. Д від 14/5 до 10/9 в неділі і рим.-кат. свята. Е лише в неділі. З від 1/6 до 30/9 щоденно. К в суботі і неділі. Л від 1/5 до 30/9 щоденно. Н від 1/6 до 31/8 в неділі і свята. П від 10/5 до 30/9 щоденно.

